

IZRAELITA

TANÜGYI ÉRTESÍTŐ.

 Felelős szerkesztő SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Megjelen havonként egyszer. — Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-egyesület”. —
 Előfizetési ár: Nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmen-
 tesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Ózer Zsigmond egyleti pénz-
 tároshoz Klauzál-utcza 4. szám küldendők. — Szerkesztői iroda: Sip-utcza 12. sz.

Meghívó.

Az „Orsz. magy. izr. Tanító-egyesület” alapszabályainak 21. §-a értelmében f. évi augusztus hó 21-én szerdán és folytatólagosan 22-én, csütörtökön, Budapesten, VII. kerület, sip-utcza 12. szám, a fiúiskola nagy disztermében, mindig délelőtt 9 órakor tartja

rendes közgyűlését,

melyre összes alapító-, pártoló-, rendes- és tiszteletbeli tagjai, valamint a tanügybarátok ezennel tisztelettel meghívattak.

E közgyűlésen a következő kérdések fognak tárgyalatni:

1. Nevelés és tanügy. Előadó dr. Málnai Mihály, izr. tanító-képző-intézeti tanár.
2. Az olvasókönyvekről. Előadó Hoffmann Mór, tanár, Nagy-Kanizsáról.
3. Hitoktatás a felekezeti és közös iskolákban. Előadó Klein Salamon, néptanító, Szegedről.
4. A tanítói nyugdíjügy. Előadó Bányai Jakab, néptanító, Nagy-Becskerekéről.
5. A zsidó tanítói árvaház ügye. Előadó Csajági Béla, a pesti izr. fiú-árvaház igazgatója.
6. Az egyesület munkálkodása. Előadó Szontágh Jenő, néptanító, Szolnokról.
7. A segélyügyre vonatkozó javaslatok. Indítványozó Walder Jakab, polgári iskolai tanár, Bajáról.
8. Tisztujítás.
9. Netáni indítványok.

Ezen tételek sorrendje az előértekezleten fog véglegesen megállapítatni, mely a közgyűlést megelőző napján esti 6 órakor a megnevezett helyiségben tartatik meg.

Budapesten, 1889. július 31-én.

Az elnökség.

Kérelem az izr. hitközségekhez.

Az „Országos magy. izr. Tanító-egyesület” f. hó 21-én tartja rendes közgyűlését. Ezen közgyűlés a magyar zsidó tanítóságnak alkalmat szolgáltat saját anyagi és erkölcsi állapotának javítása, valamint a zsidó iskola jóllétét előmozdító

eszközök megválasztása, illetve fogantatása fölött tanácskozni, tehát felekezeti életünk legfőbb tényezői képezik majd tárgyalásaink alapját.

A zsidó hitközség jól felfogott érdekei is megkívánják, hogy a hazai zsidó tanitóság mennél több tagjai megjelenjen a közgyűlésre, hogy határozatainknak, melyek bizonyára ugy a tanítóra, mint az iskolára nézve csak alkalmasak, czélszerűk és üdvösek lesznek, annál nagyobb hatásuk legyen.

Az eszmecsere, mely ily alkalommal az iskolaélet minden mozzanata fölött a tanítók közt folyik, hivatva van a tanítót serkenteni, buzdítani, felvilágosítani, a szent ügy iránt lelkesíteni, tapasztalatain alapuló nézeteit tisztázni, véleményeit módosítani, törekvéseit kellő irányba terelni, szóval tevékenységének hathatósabb lendületet adni.

Ámde a tanítók anyagi helyzete nem olyan, hogy az utazás költségeit fedezhetnék, s így a legtöbb esetben kényszerítve vannak otthon maradni, noha hivatási kötelességérzetük sorakozásra ösztönzi.

Ez okból fordulunk a t. cz. izr. hitközségekhez azon kérelemmel, hogy: *kegyeskednének tanítóikat a közgyűlésre való utazásra anyagi támogatás által nagy lelken buzdítani, és illetően módon a hazai zsidó iskolaügyet előmozdítani, miről majd „Értesítőnk” lapjai a legnagyobb hálával megfognak emlékezni.*

Bpsten, 1889. augusztus hó 1.

Az „Orsz. magy. izr. Tanító-egyesület” elnöksége.

A közgyűlés előtt.

Augusztus hó 21-én és 22-én tartja meg egyesületünk alapszabályainak értelmében nagygyűlését. Tisztelt kartársaink még soha nem kiméltek sem költséget, sem fáradságot és tömegesen jelentek meg e gyűléseken. Mindenkor tanujelét adták annak, hogy munkásság és intelligencia tekintetében semmivel sem maradtak a nagy és előretörekvő hazai tanitóság mögött. A szerencsés véletlen, hogy az utazás éppen most oly olcsóvá vált, azon szép reménnyel kecsegtet bennünket, hogy ez a gyűlés igen látogatott leend, s hogy szerencsénk lesz tagtársaink összességét a fővárosban üdvözölhetni. Nagygyűlésünk tárgyai ismeretesek; foglalkozott velök lapunk és a körülmények nagyrészen tárgyalták. A közgyűlés hivatva lesz az eltérő nézeteket kiegyenlíteni és határozatokat hozni. Nem aggódunk, hogy tanitóságunk összességét más fogná vezérelni, mint egyesületünk üdve, jólléte és fölvirágoztatása; hiszen eddigi sikereinket is csak az egyetértésnek, összetartásnak és az összetartozóság tudatának köszönhetjük. Közgyűléseink tárgyalásait ezért a sajtó, mint a közvélemény tolmácsa, mindenkor rokonszenves figyelemmel kísérte és a magas kormány határozatainkat több alkalommal méltatta.

Tartsuk meg tehát tanácskozmányainkban a férfiakhoz, és nevezetesen tanférfiakhoz méltó higgadtságot. „Csak a tárgy, és nem a személy” lebegjen szemünk előtt. Lássá a nemzet, hogy előre törekvő, művelt és hozzá méltó hazafias része vagyunk a hazai tanitóság össze-

ségének; lássa felekezetünk, hogy önerejéből, sok helyen még nehéz áldozatokkal is föntartott iskoláiban férfiak működnek, kik becsületére válnak, de tanulják meg közgyűlésünk folyásából azon ellenfeink is, kik előtt reakció és felekezeti iskola hasonló fogalmak, hogy legalább is — tévednek. Mindezek után lelki örömmel és megnyugvással nézünk azon szép napok elé, a midőn majd tisztelt tagtársainkat a legszívélyesebben üdvözölhetjük és nekik tiszta szivből mondhatjuk: **Isten hozott!**

Szántó Eleázdár.

Segíts magadon.

Felolvastatott a nyitramegyei kör f. é. július hó 3-án Galgócson tartott ülésében.

Anyaegyletünk f. évi aug. hó 21—22. napjain megtartandó közgyűlésén többek közt tárgyalatni fog a napirend azon csoportja is, mely az egylet által nyujtandó anyagi és szellemi kedvezményekről, árva és segélyalapról, az egyesület vagyonforrásainak szaporításáról szól.

Értekezésem tárgyává teszem ezen csoport első pontját, és hiszem, miszerint sikerülend a tisztelt közgyűlést meggyőződtetni róla, hogy ezen csoport szakaszai olyan benső összefüggésben állanak egymással, mely szerint az egyiket tárgyalni nem lehet, ha a másikat nem érintjük. Lehetetlen az egyiket behatóan megbeszélni, ha a másiktól hallgatunk.

Keressük most már, mit nyujthat egyletünk anyagi tekintetben és mit szellemiben? Világítsuk meg kérdésünket anyagi oldaláról.

אם אין קמה אין תורה mondják már bölcs őseink. Az anyagiak hiányában szellemileg nem fejlődhetünk.

Állhat ugyan kivételkép egyesekről, hogy még akkor is buvárkodnak a tudományok mennyei tömkelegében, a mikor még betevő falatok sincsen, mert a vágy a természet titkait fürkészni, annak szózatát ellesni, annyira kifejlett az ilyeneknél, hogy a pillanatnyi szükségletek fedezéséről megfeledkezve az igazság utáni törekvésükben minden földi javak pótlását találják.

Nem áll ez azonban egyes népekről, nem áll ez egyesületekről, de nem állhat testületekről sem. A tapasztalás tanítja, a világtörténelem igazolja, hogy csak akkor lehet szellemi haladásról szó, a mikor az anyagiak biztosítva vannak.

Szegénységben trespedő népek nem mivelődnek. Ebből láthatjuk, hogy szellemi kedvezményeket csakis akkor nyujthat az anyaegylet, ha az anyagiak biztosításáról gondoskodva van.

Mit tehetünk és mit kellene e tekintetben tennünk? Tudjuk, hogy anyagi kedvezmény — üzlet eredménye. Üzletben pedig földolog, hogy a tartozás tul ne naladja a követelést, azaz, többet keressünk kevesebbet költsünk. Többet nyujtsunk, hogy többet követelhessünk. Gondoskodnunk kell tehát az egylet vagyonforrásainak szaporításáról.

Tudjuk, hogy nem lehetnek kiadások, ha elegendő bevételek nincsenek, azért kérem a t. közgyűlést, hogy első sorban fogadják el azon nézetemet, mely szerint a tagsági díjat alászállítani nem szabad. Tegyük fel, hogy volna egyletünknek 1000 tagja. Fizetnének évenként 4000 frtot. Fedezzék ebből a mindenféle sokszerű és nemű kiadásokat, biztosítsák ebből az egyleti közlöny fennállását, kérdés: vajjon adhatnak-e 200 frtnyi özvegyi díjt.

Szent kötelességünk többet kérni. Mert ha arról van szó, hogy kedvesinket arra az időre, amikor mink nem leszünk, csak némiképp ellássuk, legalább az azonnali nyomortól biztosítsuk, akkor négy frt

nem nagy áldozat és annak alászállítását követelni, egyenlő volna évi egy frt árán feleségünk, családunk jövőbeli segélyezését eladni.

Fizessük a 4 frtot, de kérjünk nagyobb özvegyi díjat, ha lehetséges.

Hogy pedig az egyesület kívánalmainknak megfelelhessen, szerezzünk neki bővebb jövedelmet. Tehetjük ezt először az által, hogy a tagsági díjakat pontosan és pedig előlegesen befizetjük. Mert nézzék! Két éve tapasztalom, hogy az év vége felé, úgy deczember végén 600—800 frtot tagsági díjak czimén befizetnek. Minthogy az egyesület többi tagja is vagy csak minden negyed év multával, vagy még későbben is a díját befizeti, kerek 800 frtra tehetjük az összeget, melyet az egyesulettől elvonnak. Ha 4°/_o-kal számítjuk a kamatot, már meg van 32 frtnyi veszteség, mely veszteség egyenlő 8 rendes tagnak a tagsági díjával. Képviselet pedig ezen kis összeg olyan 8 tagot, mely 200 frtnyi özvegypénzt nem kér. Már pedig tény, hogy néha ilyen vendéget is szeretnek, mely költséget nem okoz. Miért nem tennők hát, hogy díjainkat pontosan előlegesen befizetnők, midőn ezáltal egyesületünknek mindenesetre 32 forintnyi jövedelmet biztosítunk.

Csekély összeg ugyan, de ránk nézve sok pénz.

Mondjuk, ki azért: Minden egyesületi tag szent kötelessége a tagsági díjat legalább negyedévenként előlegesen befizetni, hogy így is az egyesület vagyonát szaporítsuk.

Elfogadom továbbá a trencsénvidéki kör közgyűlésében Kohn általi tanító által tett azon indítványt, mely szerint ránk is kimondjuk: Minden honi izr. tanító szent kötelessége az egyesületi kiadványok behozatala és elterjesztése által oda hatni, hogy az egyesület vagyona szaporíttassék.

Ez legyen vezérlő elveink egyike. És joggal! mert az egyesületi kiadványok, eltekintve némely fogyatkozásaiktól, teljesen megfelelnek. És minthogy megfelelnek, kötelességünk ezeknek mások fölött elsőbbséget adnunk, mivelhogy azok hus a mi husunkból, és közelebb az ing, mint a köpeny. Remélem, hogy szavaimat megszívelik és hogy ezen kiadványokat iskoláikba hozzák.

Egyesületünk vagyonát gyarapítani, egyesületünknek máshonnan is jövedelmet keresni — kötelességünk. Erre nézve sok mód áll rendelkezésünkre. Oda kell iparkodnunk, hogy minden iskolafentartó egyesületünk pártoló tagja legyen. A tudat, hogy hitsorsosaink minden nemesczélú ügyet támogatnak, hogy hitközségünk vezérlői évi 5 frtnyi kiadástól nem félnek, ez a tudat erősíti bennem azon meggyőződést, hogy némi jóakarattal mellett részünkről — minden hitközséget rábirhatunk a pártoló tagságra. Évi öt forintot áldoznak, és sok pénzt megtakaríthatnak általa midőn a tanítóözvegy vagy tanítóárva segélyezéséről van szó. Ne hanyagoljuk el ezt a dolgot, mert csak rajtunk mulik, ha másképp lesz.

Egyesületünk vagyoni gyarapítására az a mód is meg van, midőn a hitközség jobbait rábirjuk az egyesületi közlöny előfizetésére. Évi két frtot költenek rá és támogatják vele a hazai izraelita tanítóságot. Amellett azonban azon érdek is van, hogy megismerhetik a tanítóság belső életét. Lássák, hogyan iparkodunk gyermekeikből derék polgárokat, hitvallásukat becsülő zsidókat nevelni.

Egy következő módját az egyesületi vagyon szaporítására abban is találhatjuk, ha gazdag hitfeleinket alapítványok tételére birhatjuk. Nem kellene nagy tettek, nagy vagyonok manapság, hogy valaki halhatatlanságra szert tehessen. Különösen minálunk zsidóknál szeretné mind-egyikünk a halhatatlanság koszoruját homlokára fűzni. Miáltal? A קדיש által. Gyermekeiben tovább él az ember, és halhatatlanná lesz általuk

egy időre. De midőn a gyermekek is kiszóltatnak a világból, vagy ha a gyermekek megfelelnek boldogult szülei emlékének tartozó kegyeletről és a szent קריש ima ajkukra nem jön, vége szakadt a halhatatlanságnak. Örökös feledés az osztályrészük. De ha nevünket megörökítettük, élünk örökké, és nevünk emléke áldást hozó lesz. Könnyű dolog kedves hazánkban 1000 férfit (nem mondom hogy egyszerre, nem mondom, hogy mindjárt, de idővel) találni, kik az egyletnek 100—200 frtot ajándékozva 100—150 frtnyi alapítványt összehoznak. Ez volna a tulajdonképi halhatatlanság, ha minden évi kimutatásban bent olvasva N. N. 100—200 frtnyi alapítványából járult az egyletnek 4—8 frt. Ily módon elvolnának látva özvegyeink, árváink, kik aztán összekulcsolt kezekkel imádkoznának jótéevők lelki üdvéért.

De még közelebb is találunk módot az egyleti vagyon gyarapítására. Mai nap tanczolnak, mulatnak minden kigondolható dolog kedvéért. Nem lehetne ilyesmit vagyonunk gyarapítására is minden községben évente rendezni. Ujra csak azt mondom: Mondja ki a t. közgyűlés, hogy minden honi izraelita tanító ismerje szent kötelességének oda jutni, hogy községe, amelyben működik, egyletünk pártoló tagjainak sorába lépjen, — hogy községe jobbjai az egyleti közlönyre előfizessenek, — hogy a zsidóság nemesebbjei 100—200 frinyi alapítványokat tegyenek, hogy tánczestélyeket, szinielőadásokat, népünnepélyeket rendezzenek egyletünk vagyonának gyarapítására.

De nem csak rajtunk mulik, ha az egyleti vagyon nem gyarapul.

A központnak a kötelessége kiadványaink új kiadásánál arra vigyázni, hogy azokból a tengernyi sok nyomdahiba eltűnjék, hogy az olvasókönyvekben előforduló sok olvasmány nyelvezetre nézve a gyermek felfogási tehetségének megfelelően. A gyermeket első sorban a szép tiszta, kacskaringós czifraságnélküli nyelvre kell tanítani, nem pedig ilyen értelemben, mint számos olvasmány mutatja, mely a középiskola III. IV. osztályába illenek.

A központ hasson oda, hogy a kiadandó bibliák mellé, függelék alakjában, a heti haftohrák és szombati imák bentfoglaltassanak. Ha a gyermek vagy annak szülője a bibliát templomba is élviheti és ott hasznát veheti, inkább meg fogják rendelni. Nagy szolgálatot teszünk vele nemcsak magunknak, hanem hazánkunk is. Mert nem lesz ház, a melyben magyar fordításu biblia nem lesz. És mennyiben szolgálna ez a zsidó nép teljes magyarosítására, bővebb magyarázatra nem szorul.

Lutter nem győzött volna, ha bibliát nem ad népe kezébe. A központ további kötelessége olyan imakönyvről gondoskodni, mely kiállításra, beosztásra nézve az általa mostanáig kiadottak, de tartamára nézve a réginek megfelelően. Nem abban látok haladást, ha az egyik vagy másik imadarab kimaradt, hanem abban, hogy hiba ne legyen benne, ami különösen mostani időben már nagyon szükséges. Mert a közkézen forgó imádságos könyvekben annyi a sajtóhiba, annyi badarsággal telék, hogy inkább nem is kellene imádkoztatni azokból. A h a m i s i m a n e m i m a.

A központ meggyőződhetik ebből, hogy ily módon valódi feladatának megfelelően és az egylet anyagi hasznát biztosítaná vele. Nem hiszem, miszerint volna olyan tanító, ki nem inkább a jobb könyvet használná. Hisz tudjuk a gyermek kezébe a legjobb könyv csak jó.

Igy eljárva és a cél elérésén közösen fáradozva, elérjük azon időt, a midőn az egylettől több kedvezményt köverelhetünk. De kérdés, melyek azok a követelések, melyeket részünkről és a központ részéről beváltott tartozások árán követelhetnénk.

Első sorban kérnök ilyen esetre az özvegydíjnak a bevételek többletének megfelelő 3—3 évenkénti emelését mindaddig, míg az 400 frtot kitenne. De kérjük ezen kedvezményt külömbiség nélkül mindenkire, tekintet nélkül arra, hogy mióta tagja az egyletnek.

Kérjük továbbá a munkaképtelenné vált tanítóra nézve az özvegy-díj (200 frt) fölötti résznek kiadását. Ráfér ilyen szerencsétlen collegára egy kis segélyezés.

A központ hasson oda, hogy egyletünk az orsz. izr. iskolaalapból támogattassék.

Követeljük a központtól, hogy az egylet tagjait minden bajaikban tőle telhetőleg segítse, viszont kívánjuk, hogy az olyan tanítókat, kik nem tagjai az egyletnek, semminemű támogatásban ne részesítsék, a mint ezt nemrég a bács-bodrog-megyei kör ülésében elfogadták. A ki egyletünket nem ismeri, mikor jó dolga van, ilyenre nézve ne álljon az fenn akkor sem, mikor a sors nehéz keze rajta sulyodik.

Összegezve a mondottakat, következőket ajánlok elfogadásra:

1. Ne szállittassék le a tagsági díj.
2. A tagsági díj évnegyedenként előlegesen lefizetendő.
3. Az egylet kiadványait behozni minden izr. tanítónak kötelessége.
4. A központ kötelessége kiadványait a mondottak alapján át-dolgoztatni.
5. Egyletünk vagyona a fölsorolt módon bármelyike által gyarapítandó, aszerint, a minők a helyi viszonyok.
6. Az özvegy-díj successive emeltessék, míg 400 frtot kitesz.
7. A munkaképtelenné vált tanítónak kiadassék az özvegy-díj 200 frton felüli része.
8. Az országos izr. iskolaalapból fizetendő segélyezés kész-közlendő.
9. A központ legyen minden tagjának védője, tanácsadója balsors és ellenségeskedésből indult rosszakarattal szemben.
10. A központnak ne legyen semmi köze az olyan tanítókhöz, kik nem tagjai az egyletnek.

Ha így vállvetve eljárunk, ha az egész testület feladatát teljesíti, akkor majd elérjük azon időt, midőn egyletünk több anyagi kedvezményben részesítheti tagjait, de akkor meg lesz az is, hogy a szellemiekre nézve sem lesz panaszunk. És hogy így lehessen, az már a mi kezünkben van. Segíts magadon és az Isten is megsegít.

Schwarcz Ignác.

Szerkesztői megjegyzés. Ha indítványozó urnak csak a 3. pontja volna keresztülvihető — és mi annak tartjuk, — akkor csudálkozva látná, hogy özvegyi díjak, segélyezések sokkal bővebben folyának, mint ő ezeket indítványozza; az árvaház is megvolna. Olvasókönyveket pedig legalább kétféléket adhatnánk ki. Ezt a meggyőződést az egyesület fejlődése körül szerzett tapasztalataimból merittem. Addig azonban, míg a kiadványoknál nem tudjuk, hogy van-e biztos vevője, a nyeresemény oroszánrészét nem az egyesület élvezi. Ezt szívleljék meg a tisztelt kartársak.

Az orsz. magy. izr. tanítóegyesület alföldi körének f. é. július hó 7-én és 8-án Mezőtúron tartott gyűlése.

Az alföldi kör t. elnöke által július hó 7-ére hirdetett gyűlésen Békés- és Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyéből 28 tanító jelent meg, kiket a mezőturi kartársak a vasúti indóháznál fogadtak és a legnagyobb

rendben a legkényelmesebb helyekre elszállásolták. Délután 4 órakor egy distingvált közönség jelenlétében Szontágh Jenő elnök szokott ékes szólásával nyitotta meg a gyűlést, mely a m.-turi izr. iskola egyik szép termében tartatott. Erre Bloch N. isk. széki elnök üdvözölte a m.-turi iskolaszék nevében egybegyűlt tanítókat, isten áldását kérve működésükre.

Szontágh Jenő elnök erre jelenti a közgyűlésnek, hogy a meghívóban kiírt tárgysorozat mindegyikére sikerült neki egy előadót megnyerni, a ki a tárgyalandó pontok mindegyikére határozati javaslatát a gyűlés elé terjeszti és így felhívja Gettler Ignác m.-turi kartársat, hogy az első pontra vonatkozólag t. ill. „Az egyesület által nyújtandó anyagi és szellemi kedvezmények; árva- és segélyalap; az egyesület vagyonforrásainak szaporítása“ az ő javaslatait beterjeszse. A gyűlés nagyobb eszmecsere után következő megállapodásra jutott 1. Az orsz. izr. tanítóegyesület a magas kormány vagy az országgyűlés útján hasson oda, hogy az izr. tanítók is ötödévi pótlékban részesüljenek, a pótlék fizetésének 10%-a legyen és a pótléket a tanító legalább 5-ször kapja.

2. Az egyesület nyújtson oly tagjának, ki 30 éven át a befizetést teljesítette, munkaképtelenség esetén addig élvezett évi fizetésének egy negyedét évenkénti segély fejében. Ha 10 évig teljesítette a befizetést és munkaképtelenné lett, az egylettől évi 50 frtnyi segélyt kapjon.

Ha 10 évnél kevesebb ideig működött, az egyesület központi választmányának bölcs belátására bizassék a segélyezés az özvegy gyámolítása és a beteg segélyezés pedig a mostani alapszabályokban körülírt módon történjék.

3. Kivánatos volna, hogy a legközelebb tartandó közgyűlésből kifolyólag a hazai zsidó hitközségek valamennyien felszólittassanak, hogy az egyesület pártoló tagjaivá legyenek.

4. Az egyesület hasson oda a magas kormánynál, hogy a tanítók felekezeti tanítói gyűlésük alkalmával az illető hitközségektől az úti költségeket megkapják.

5. A közgyűlés a veszprémi kör által már indítványba hozott zsidó tanítói árvaház létesítését határozatilag mondja ki és kívánja, miszerint minden felhasználható eszközzel hasson oda, hogy ez keresztül vitessék.

6. Végtére az egyesületi közlöny közöljön minél több gyakorlati előadásokat.

II. Véleménynyilvánítás az egyesületi kiadványok felett.

(Itt a közgyűlés az eddigi német olvasókönyveket mellőzni és egy vidéki tanító könyvének bevezetését indítványozza.)

A magyar olvasókönyvek hazafias vallás-erkölcsi szellemét helyesli, csak paedagogia szempontból kívánatos lenne, miszerint a bibliai olvasmányok könnyebb szerkesztését fogantatosítsa.

A héber kiadványok nem elégségesek, egy vezérkönyv szerkesztése kívánatos volna.

III. Hitoktatás: a) felekezeti és b) közös iskolákban. A héber tananyag terjedelme és módszere.

Az alföldi kör ajánlja a közgyűlésnek, miszerint a magas kormányhoz folyamodjék, hogy a kormány a hazai hitközségek mindegyikét, tekintet nélkül arra, vajjon orthodox neologus vagy status-quo hitközség-e, felszólítsa, hogy világi, papi és tanítói képviselőket delegáljon, a kik együtt tanácskozásként a hitoktatás minden ágazatát megbeszélnek és meghatároznak, ezen elaboratumot a kormányhoz benyújtják, a ki ezt megerősítve minden zsidó iskolára nézve kötelezővé tenné, így volna elérhető az egyöntetűség. Ezen eszme pártolására pedig hívja fel a közgyűlés a hazai hitközségeket, a kik bizonyára ezt örömmel meg is teszik.

IV. Az egyesület belső szervezetére vonatkozó javaslatok.

Az alföldi kör ajánlja a közgyűlésnek:

1. Hogy az 1. pont alatti határozati javaslat szerint módosítsák a segélyezésről szóló cikk.

2. Gondoskodik egy árvaház létesítéséről.

3. Állítsák fel minél több fiókegyelet, úgy hogy minden egyes fiókegyelet a megyék nagysága arányához képest néhány megyet felöleljen ez által minden zsidó tanító tagja lenne az egyletnek és így az egylet vagyona szaporíthatnák.

4. A vidéki választmányi tagok intézménye töröltsék, e helyett minden egyes kör delegáljon a központi választmányba egy tagot, ki jó eleve minden gyűlésre meghívassék és kinek részére mérsékelt utazási jegyekért az egylet gondoskodnék.

5. A kör követeli, hogy az egyl. közlöny a közp. vál. jegyzőkönyveit a szószerinti szövegben kivéve segélyezéseknél az illető nevek kihagyása mellett közölje, mi által a közp. választmány iránt tán létező bizalmatlanság csökkeni fog.

6. számvizsgálat minden esztendőben vidéki tagok által eszközöltessék.

V. Általános nevelés- és oktatástani tételek kitűzése és előadók kijelölése.

Az alföldi kör következő tételeket hoz javaslatba: 1. Nyilvános vizsgálatok. 2. A játékokról és játékterekről. 3. Istentisztelet a zsidó iskolában.

A mennyiben elég idő nem volna, hogy a központ előadókról gondoskodják, felkéretik a központ, hogy Szontágh Jenőhöz, mint az alföldi kör elnökéhez forduljon, a ki előadásról gondoskodni fog.

VI. Az alföldi kör vidéki választmányi tagokul ajánlja Szontágh Jenőt, Hüirsch Adolfot és Haas Armint.

Az alföldi kör jövő évi közgyűlését 1890. évi július hó első felében fogja tartani. A hely kijelölése az elnökségre bízatik.

Tárgysorozatába felvételtnek a fentemlített tételeken kívül egy értekezés „Salamon példabeszédeinek“ erkölcsnemesítő hatásáról és egy gyakorlati előadás.

Az országos izr. tanítóegyletbe új tagokul léptek be Haas Armin Mezőberényből, Herczföld Fülöp Vésztő, és Schäfer Lipót Békésről.

A központi pénztárból leendő kifizetésre kiutalványoztatott pósta és irodai költség czimén 6 frt 30 kr.

Végére szavaztatott meg Vésztő, Kun Szt.-Márton, Endröd, Békés, Mezőberény, Tisza-Földvár Karczag, Szarvas, Turkeve és Szolnok izr. hitközségeinek jegyyőkönyvi köszönet, hogy az illető tanítóknak úti költségeket kiutalványoztak; és M.-Tur tek. iskolaszékének is, hogy az iskolai épületet tanácskozási helyül átengedte.

Végére elfogadtatott következő indítvány:

Hasson az orsz. tanító egyesület oda, hogy az ösztöndíjak elnyerésénél, ha az alapító másként nem ítézkedett, egyenlő qualificatio mellett tanítók fiai előnyben részesüljenek. Ezen indítvány keresztülvitelére pedig a közp. választmány felkéretik.

A gyűlés tárgysorozata kimerülvén, a tanítók a mezőturi kartársak lakásain egy barátságos lakomára összegyűltek, hol kedélyesen mulattunk.

Fogadják a szíves fogadtatásért legőszintébb köszönetünket.

H. A. referens.

Jegyzőkönyv,

felvétellett Galgócson, az orsz. magy. izr. tanítóegyesület nyitrai megyei körének 1889. évi július hó 3-án tartott közgyűlésén.

Elnök: Schwarcz Ignác, jegyző: Erdélyi Lipót. Tárgysorozat: 1. Megnyitó. 2. A jegyzőkönyv hitelesítése. 3. Jelentés a lefolyt évről. 4. Hitoktatás a községi népiskolában. (Értekező: Weisz Miksa galgóczi ig. tanító.) 5. Uralkodó nevelészet elvek. (Értekező: Erdélyi Lipót, nyitrai megyei tanító.) 6. Egyesületünk anyagi gyarapodása. (Értekező: Schwarcz Ignác, nyitrai ig. tanító.) 7. Választmányi tagok ajánlása. 8. Elnök és jegyző választása. 9. Egyéb ügyek. 10. Indítványok.

Jelen voltak: Ngos Libertiny Gusztáv, kir. tanácsos, tanfelügyelő ur, Salzberger Vilmos, a galgóczi izr. iskolaszék elnöke, Vidor Salamon, az iskolaszék tagja, Révész Márton tag, Lévy István, állami polg. isk. igazgató, Kupetz Jenő, polg. isk. tan., Stubner Simon, polg. isk. tan., Schulcz Emánuel tag, Klein Mór tag, Fürst Salamon tanító, Guttmann Mór tag, Kramer Simon tan. növ., Weil Nándor tag, Kohn Simon tanító, Lakatos Bálint áll. isk. ig., Apfel Albert tag, Guttmann Ábrahám tag, Wallach Miksa tanító, Weisz Miksa tag, Schön Ármin tag, dr. Pechány Adolf tanár, ifj. Kropácsy áll. polg. isk. tan., Offenberger Salamon, Pollák Adolf, Kohn Adolf, Goldstein Simon, Löwinger Károly, Fischer Ignác, Schwarcz Ignác és Erdélyi Lipót tagok.

Elnök megnyitja az ülést, üdvözlö a megjelent vendégeket és tagokat, örömeinek ad kifejezést ama buzgalom felett, melynek tanúságát abban látja, hogy a tagok a gyorsan egymást követő közgyűlések dacára és dacára annak, hogy a nehéz munkát csak épen most végeztük be, mégis szép számmal jelentek meg. Üdvözlö a tanfelügyelő urat, ki közgyűlésünkön való megjelenésével bennünket kitüntetni sziveskedett. Kegyelettel emlékszik meg ezen év halottjairól, kikben a haza, a tanügy és körünk siratja a veszteséget; még pedig első sorban néhai dr. Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterről, továbbá néhai Rezső trónörökös ő fenségéről és Fürth Samu boldogult kartársunkról. Miután a kegyeletnek néhány meleg szavával a boldogultakról megemlékezett, beszámol az évi működésről, így egybevonván a napirendnek 1. és 3. pontjait. Előadja a tagok szaporítására irányuló sikeres fáradozásunkat, a rendkívüli közgyűlés eredményét; jelenti, hogy a nyitrai izr. tanítótestület testületileg jelent meg Latkóczy Imre orsz. gyűlési képviselő ur ő nagyságánál felkérendő őt a kérvénynek az országgyűlés elé való terjesztésére, a mit szivesen elvállalt és rögtön eszközölni sziveskedett; reméli, hogy az egész közgyűlés óhajának ad kifejezést, ha ezért a kör köszönetét jegyzőkönyvbe igtatni indítványozza. (Általános helyeslés.) Megemlíti jelen közgyűlésünk előkészítését és az egybehívás okát és ezzel a közgyűlést ünnepélyesen megnyitottnak nyilvánítja.

Ezután tanfelügyelő ur hatásos hosszabb beszédet intéz a közgyűléshez, melyet rövidre összevonva a következőkben adom:

„A legnemesebb és legkiadóbb munkának munkásait üdvözlöm a közgyűlésen megjelent tanítóknak. 14 évi itteni működésem alatt örömmel tapasztaltam, hogy e megye izr. tanítói vallásuk érdekeinek is hű munkásai és ez által arról győztek engem meg, hogy szívök, lelkök, eszök helyén van; mert bárhol és bármily módon is imádja valaki Istent, az derekabb hazafi, mint a ki vallástalan életet folytat; de midőn e megye izr. tanítói vallásuk érdekeit ápolják, azt bizonyították be mindenkor, hogy ők Magyarországnak magyar tanítói és ez által szeretetemet és becsülésemet érdemelték ki. A vallásosság és hazafiság erényeinek fej-

lesztőit látom én e megye izr. tanítóiban. Ez az irány, melyet e megye izr. tanítói követnek, a helyes; ezen irányu működésök által nyerik meg minden igaznak és jónak a tiszteletét. Ismerem általában és egyenkint az önök működését és nagy megelégedéssel állithatom azt itt is, hogy valamennyien hazafias buzgalommal töltik be hivatásukat. Ezen lelkiismeretes munkásságnak jele az is, hogy alig fejezték be a tanévet, már ismét egybegyültek, hogy itt önművelődésükön munkálkodjanak. Le ne térjenek eme helyes utról, melyen most haladnak; a vallás és a haza érdekeinek párhuzamos ápolása által felelhetnek meg legjobban magasztos feladatuknak; mert azon állam, melynek polgárai nem tisztelik vallásukat, meg nem állhat, míg ellenben a vallásos polgárokkal dicsekedhető állam virulni fog mindörökké. Áldást kívánok működésökre és biztosítom önöket, hogy támogatásomra mindenkor számíthatnak“.

A közgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta a gyönyörű beszédet, többször félbeszakította éljenzésekkel. Ezután Vidor Salamon ur szép eszmékben gazdag beszédben üdvözölte a közgyűlést a galgóczi izr. hitközség nevében. Tanfelügyelő ur, a ki e napon családotól fürdőbe utazott, a jelenlevők éljenzései között távozott a közgyűlésből.

Elnök felszólítására Weisz Miksa galgóczi igazgatótanító megtartja felolvasását „A vallásoktatásról a községi népiskolában“. A részletes terv közlését megígéri, míg általánosságban a vallásoktatásnak nagy fontosságát fejtegeti és különösen azt bizonyítgatja, hogy valamennyi népiskolai tantárgy között a vallás az, melynek egyedüli célja az érzelmi nevelés, illetőleg a kedély nemesítése. Hosszabb és igen tanulságos vitára adott okot a felolvasás, mely vitát Erdélyi ama megjegyzésével kezdte meg, hogy a népiskola valamennyi tantárgyának egyrészt az a feladata, hogy az érzelmekre hasson és ezt több tantárgynál részletesen bebizonyítja. Vidor ur nem látja be, hogy a számtanításnál mikép lehet az érzelmekre hatni. A történelemtanítást jobb szempontból akarja megítélni, mint a felolvasó. Erdélyi megjegyzi, hogy az igazság, részrehajlatlanság, pontosság és más erényekre a számtanítás alkalmával és a választott példákkal a kedély nemesítésére is czélszerűen lehet hatni.

Lévay István igazgató hosszabb és tartalmas beszédében bebizonyítja, hogy a felolvasónak is, meg Erdélyinek is igaza van. Fischer részletes kidolgozást várt, de az általános fejtegetést megfelelőnek tartja. Résztvettek még a vitában többen is, közöttük Lakatos és az elnök, a ki a különböző nézetek összegezésére fektetett fősúlyt. Weisz a megjegyzésekre hosszabban felel. Elnök indítványára felolvasónak köszönet szavaztatott.

Erdélyi Lipót nyitrai tanító az „Uralkodó nevelészet elvek“-ről tartott értekezést. Sorra veszi a nőnevelés kérdését, melyet részletesen tárgyal, a kézimunkatanítást a fiuosztályokban, ezt szük körre szeretné szoríttatni, a konyhakertészet és gyümölcsfatenyésztés meghonosítását minden iskolánál szükségesnek tartja, Herbart-Ziller iskolájának elveit miképen fogjuk iskoláinkban legkönnyebben meghonosítani, továbbá a felekezeti iskola fölényét bizonyítja be a községi és állami iskolák felett. Minden egyes tételnél részletes eszmecsere fejlődött, melyben élénken résztvettek: Lévay, Lakatos, Schwarcz, Erdélyi, Weisz és mások. Elnök a közgyűlés nevében köszönetet mond értekezőnek. Délben elnök az ülést felfüggeszti. A tagok közös ebédre rándulnak. Délutáni 2 órakor folytatják az ülést. Schwarcz elnök helyét, míg felolvasását megtartja, Weisz Miksa foglalja el. Schwarcz felolvasása mindmegannyi indítványból áll, melyek felett egyenkint következőleg határozott a közgyűlés: 1. Raab vágvecsei tanító indítványával szemben felolvasó indítványa elfogadtatik

hogy a tagsági díj 4 frt maradjon. Előbbi a csekély fizetésű családok tanítók számára 2 frt tagsági díjat indítványoz. 2. A tagsági díj negyedévenkénti előleges részletekben, az évnegyed első hónapjában fizetendő le. 3. A tankönyveket illetőleg a közgyűlés lelkére köti minden egyes tagnak, hogy az egyesület kiadványait vezessék be. Raab indítványa, hogy külön kiadás adassék az osztatlan iskolák számára, azon okból nem pártolható, mert ilyen jellegű zsidó iskola a hazában olyan csekély számban van, hogy az egyesület ezen vállalaton vesztethetne; de meg helyes beosztással a mostaniak is használhatók. Határozott kérést intéz azonban a közgyűlés a központhoz az iránt, hogy az olvasókönyvekben előforduló leíró olvasmányok nyelve az új kiadásoknál nagyon alászállíttassék, úgy, hogy azok az elemi iskolai tanulóknak érthetőkké váljanak; mert azok nem elemi iskolai tanulóknak és különösen nem a mi vidékünkön valóknak szánt nyelvezettel irvák. Kiemeli a közgyűlés, hogy az új kiadású olvasókönyvek átdolgozásánál a hazai összes zsidó tanítószegély véleménye kéresek ki és olyképp dolgoztassanak az olvasókönyvek át, hogy az új kiadás legalább 10 évre változatlan maradjon. Ennek érvelése a különböző kiadású olvasókönyvek hátrányosságában leledzik. 4. A kedvezmények emelése a bevételek arányához képest a nagy gyűlés határozatára bizatik. 5. Lelkére köti a közgyűlés a tagoknak, hogy hitközségeiket az egyület pártoló tagjául megnyerni iparkodjanak. Jótékony czélú előadások alkalmával egyesületünk czéljaira is kérjenek részt. Iskolabarátokat nyerjenek meg együleti közlönyünk előfizetésére. A központ felkértek, hogy az iskolaalaptól egyesületünknek is kérjen részt. 6. Olyan tanítók, kik nem tagjai az egyesületnek, egyszerűen zárassanak ki a kedvezmények élvezetéből. 7. Az imakönyveket illetőleg egész határozottan kéri a közgyűlés a központot, hogy új kiadást készíttessen azokból, olyat, melyből egyetlenegy sor se hiányozzék, mely a rendszeren használatos imakönyvekben előfordul. Kijelentjük, hogy mindaddig, míg ilyen imakönyvek kiadására a központ nem vállalkozik, sajnálattal bár, de a mostaniakat nemcsak nem ajánljuk a bevezetésre, de a tankönyvek egyenlősége végett kénytelenek leszünk inkább ama hitvány könyvek vásárlását meghagyni, melyek külföldről hozattatnak be, de fogyatkozásaik daczára templomi imakönyvül is **minden** zsidó templomban használhatók. Felolvasónak köszönet szavaztatott. Vidéki választmányi tagokul ajánltatnak: Neufeld Gusztáv, Erdélyi Lipót, Weisz Miksa és Stark Mór. Elnök és jegyző újból megválasztattak. A következő ülés helyéül Érsekújvár jelöltetett meg. Jegyző előterjeszti a kör költségszámláját, mely a rendkívüli körülmények tekintetbe vétele mellett a központnak kiutalványozásra ajánltatik. Weisz Miksa ama kellemes meglepetéssel szolgálhat, hogy a galgóczi m. kir. állami polgáriskola tek. igazgatója, Lévy István ur az intézet gazdag muzeumát megszemlélés végett be fogja mutatni a tagoknak, s a villamosságról előadást fog tartani. A közgyűlés élénk éljenzéssel fogadja a szives meghívást és teljes számban való megjelenést határoz. A galgóczi izr. hitközségnek és iskolaszéknek az épület átengedéseért és szives fogadtatásért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott.

* * *

Nem hivatalosan közölhetem, hogy e remeken lefolyt közgyűlés igen sokat nyert még az imént említett természettudományi előadás által. Ugy az előadó szeretetreméltósága, valamint a szép előadásmód és gyönyörű experimentálások valóban lekötötték a közgyűlés figyelmét; ama lelkes éljenzések, melyekkel az előadót kitüntetni iparkodtak a jelenvoltak, meggyőzhették Lévy urat, hogy mily készséggel hallgattuk volna

az amugy is 2 órát igénybe vevő előadást még tovább is, ha a tagok nagy része nem lett volna kénytelen haza utazni. A polgári iskolából még a sörházba vezetett egy út, a hol a szép napot vig sörözgetéssel és sok köszöntővel fejeztük be.

Ha a körüli ülések ily szépen fognak ezentul is sikerülni, akkor reményem, nem lesz Nyitramegyében zsidó tanító, a ki tőlünk távol marad.
Nyitrán, 1889. július hava. *Erdélyi Lipót, jegyző.*

I R O D A L O M.

Ünnepnapok. Szövegét írta Kiss József, zenésiti Major J. Gyula. II. füzet. Egy hangra zongorakisérettel ára 80 kr. Négy hangra orgona v. harmonium kísérettel 1 frt. (Ez utóbbi tanítóknak féláru). Kiadja Zipser és König, Budapest, vácsi-körut.

Jobb későn, mint soha, mondja a közmondás. Szivesebben írok egy szóval később, mint azon hibát követni el, hogy egyáltalán ne írjak e szerzeményekről, melyek méltán nevezhetők korszakalkotóknak a hazai zsidó kultúra terén és melyek a tűzpróbát a főváros speciálisan zsidó és általában a zeneértő közönségénél sikerrel állták ki.

Zsufolásig telt meg a vigadó nagy terme, melyben a szerző tanítványai mutatták be magukat, mint ügyes zongorázók egyrészt, másrészt pedig az izr. tanítóképző férfikara énekelte a női karral az „Ünnepnapok“ némely számait. Óriási tapsvihar remegtette meg a vigadó falait minden száma, de különösen az „Esküvői kar“ után, melynek nagyszerűsége csak ekkor látszott. Ki kell emelnünk itt ama tényt, hogy Major ur tanárkodása alatt a képzői növendékek közül többen tudták a karvezetést megtanulni úgy, hogy Pollák Manó most végzett növendék két férfi kart maga vezényelt úgy, hogy a sajtó egyáltalán nem talált hibázni valót.

Mi az eredményhez gratulálunk a szerzőmesternek.

E füzet taglalásánál két dolgot kell figyelembe venni és fölemlíteni. Első az, hogy ezután a dalok német és héber szöveggel is fognak megjelenni. A német fordítást Neugebauer a jónevű Petőfi-fordító, a hébert Kiricz József a képző-intézet tanára végzi. A nevek kezesség adnak a munka jóságáért. A második az, hogy a dalok sorrendjével nem vagyunk megelegedve. Szerettük volna, hogy „ha a te sátraid“, esküvői és temetési karok, mint általános szükségű darabok után a „Szombat“ következett volna. Ez utóbbit a kiadó figyelmébe ajánljuk, mert tudjuk, hogy szerzőnél készen van a Szombatra vonatkozó kar is.

A „Temetési kar“, mely a füzet első száma, erőteljes H-moll férfikar, melyben a fősúly a bassuson van. Ez majd különválva, majd unisono halad a férfihangok legszebb registerein úgy, hogy az előadásnál elmaradhatlan a remek hatás. Ez unisonok igen szép triolák a legtöbb helyen, melyek erősen keleti tyrust nyomnak a darabra. Első hallásra azt hinnők, kántori szerzemények reminiscentiái, de a forma biztos kezelése kizárja azt, mit kis tanulmányozás után magunk is látunk. A költemény eme sorai:

„Tied a halál és az élet,
Ki merne pörbe szállni véled
Midőn megzendül az ítélet.“

vagy :

„Füsthöz ködhöz, mik tova tova szállnak
Ászu fűhöz, mit lekaszálnak
Virághoz, melynek töve szárad.“

és végül :

„Atyainkhoz begyűjtesz minket,
S hozzánk majd együtt gyermekeinket.“

Ha ezekhez a bevezető (Introduktion) két sikokszerű ütemét vesz-
szük, teljes képünk lesz az egészről, mely egyik legsikerültebb műve
Major urnak.

Ismertem Kiss ur ama nézetét, hogy e költeményét, melyet ő a
legjobbjai közé számít, sikerrel megzenésít, csak oly zenésztől, mint
Goldmark várta. Hiszem, tolmácsával meg van elégedve. Meg lehet
elégedve.

A füzet második száma a peszachra való „Lobogó lángban“ című
könnyed fülbemászó dallamos C-dur vegyes kar.

Két ütem a legjellemzőbb (triolás) melodiával az introduktio, mely
után a dal kezdődik. Major urnak a 7 soros versszak kevés volt és az
első két versszakból két 9—9 soros versszakot csinált. Hogyan? A má-
sodik versszak első két sorát az első versszakhoz tette, mely két sor
melodiája olyan, mint a legelső két soré és az alak olyan, mintha a
második szakasz kezdődne. A második versszak végére oda tette
ugyanazon versszak első két sorát, mely szerencsés véletlen foly-
tán rimel a szakasz utolsó sorával. Ezzel igen ügyes és könnyű ron-
deau-t csinált, melyet egyszer hallva, bárki könnyen megtanulhat, a
fügyszerű berendezés daczára, mely Major ur eddig megjelent 4 egy-
házi dala körül 3-ban megvan és a „Lobogó lángban“ címűben is
ott, hol a szöveg ezeket mondja:

„Saru megoldva lépett
A bokorhoz, mely égett
Égett és el nem hamvadott.“

Szükség van e rendezésre, mert nagyon emeli a kar ilyen beren-
dezése a vallásos hangulatot.

Talán a szives olvasó észrevette, hogy sokat foglalkozom a dalla-
mossággal. Szándékosan tettem, mert hisz éppen ezt, a számok e leg-
jellemzőbb és legjobb tulajdonságát vonta kétségbe az „Egyenlőség“
zenereferense, ki Major urat dicsérettel szokta emlegetni. Hiszem, nem
rosszakarát, hanem talán (hiszen bántani senkit sem akarok) a sok
munka okozta gondatlanság okozta ezt, mi végzetessé is válhatik.

Már is sokat foglalkoztam a tárggyal, mely talán untatóvá vált.
Nem tehetek róla. A tárgy oly hasznos, hogy mindannyiunknak ismerni
kell. Már pedig ismerni csak akkor lehet, ha a tárgyat felboncoljuk,
hogy alkatrészeire jussunk.

E dalokat a hazai zsidó tanítósnak figyelmébe ajánlva vagyok
Budapest, 1889. július hóban.

Sum.

A Csukási-féle számtani füzetek.

Kedves kötelességemnek tartom a magyar tanítósnak számot adni
azon irányelvekről, melyek az általam szerkesztett „Számtani gya-
korló füzetek példatárral“ (Posner K. L. kiadványa) című tan-
eszköz megírásánál vezéreltek.

A népiskolát a nélkülözhető tankönyvektől lehetőleg
felszabadítani, a számtani oktatás módszeres tanmenetét
biztosítani, a tananyag feldolgozásának ellenőrzését ugy a
tanítónak, valamint az iskolai hatósnak megkönnyíteni, oly tan-
eszközt teremteni, mely könnyű szerrel még a legszegényebb tanuló által
is megszerezhető legyen: ez a cél lebegett szemem előtt, midőn a köz-
kézen forgó „Csukási-féle számtani füzetek“ szerkesztésébe
bocsátkoztam.

A népiskola negyedik osztálya számára előirt számvetési tan-
anyag, fokozatos tanmenetben tíz füzetben feldolgozva, a könyvpiacz

forgalmának át van adva. Ebben az osztályban számtani füzeteim teljesen mellőzhetővé teszik a számtani gyakorlókönyvet. A népiskola többi osztályainak szánt füzetek a jövő tanév folyama alatt kerülnek sajtó alá, aszerint, amint a fenforgó szükséghez képest azoknak megjelenése a szerző és kiadó részéről megállapítva leszen. A vállalat paedagogiai értékének érdekében felemlitem azon körülményt, hogy a budapesti izr. tanítótestületnek a füzetek megbirálására kiküldött bizottsága számtani füzeteimről a legkedvezőbben nyilatkozott. Nevezetesen hangsúlyozta:

1. A külön számtani könyv használata a Csukási-féle számtani füzetek mellett fölösleges.

2. A tananyag fokozatos feldolgozása tetemesen megkönnyítettik.

3. Hézagos tanítás a füzetek nyomán majdnem ki van zárva.

4. A tanító időt kiméli azáltal, hogy a kidolgozandó példákat nem kell a táblára írnia.

5. A hátramaradt tanuló a füzetek segítségével könnyebben pótolhatja a mulasztást.

6. Az ellenőrzés tanító és hatóság részére meg van könnyítve.

Megjegyzendő, hogy a miniszteri tantervet a számtanra nézve minimális tantervnek tekintetem, a mennyiben az előirt anyagot a gyakorlat szentesítette körülményekhez képest itt-ott bővítettem. Ezeknek előrebocsátása után röviden összefoglalom azon irányelveket, melyek a számtani füzetek szerkesztésénél vezéreltek.

A számolás tanításánál követendő irányelvekre nézve nézetkülönbség alig képzelhető. Diesterweg, Hentschel, Stubba stb. a számvetés tanításánál követendő tanmenetet és tanmódot az utolsó évtizedben annyira tökéletesítették, hogy csak tudatlan vagy bárgyu tanítókról tételvezhető fel, hogy baklövéseket követnek a számvetés egészséges methodikája ellen.

A számvetés tanítása ügyében kifejtett methodikai sarkpontok a következőkben összefoglalhatók:

A számvetés szabályai, nem mint kész adott szabályok nyújtassanak a gyermekeknek, hanem az adott példák nyomán, szemlélet útján levonandók. — A számtanítás minden fokán öntudatos ész-számolás, nem pedig mechanikus szabály-alkalmazás legyen. — A szó- és írásbeli számolás egymással karöltve, egymást kiegészítve szerepeljen, a fejszámolásra különös gond és figyelem fordítandó. Számolási előnyök és rövidítések mindaddig nem alkalmazandók, míg a végrehajtás normális alkalmazása kellő biztonsággal begyakorolva nincsen. A tanítás mind egyik fokán megfelelő példák alkalmazandók.

A példák a gyermek felfogásához mértén legyenek alkalmazva. A fölötte nagy számokkal való számolás merő időpazarlás, feltéve, hogy a kidolgozandó példa természete (p. o. földrajzi, természetrajzi) a nagy számokkal való babrálást okvetlen nem követeli. Fejszámolásnál a számjegyek alkalmazása kerülendő.

A táblán való számolásnál a számjegyek tisztán kiirandók, a számjegyek csoportosítása tetszetős alakkal birjon, az áttekintés könnyű legyen. Hosszabb számításoknál a válaszjel kerülendő, a vessző csak mint „tizedesjel“ alkalmazandó.

*) A számvetés oktatásának irányelveit és tananyagát: Rein, Theorie und Praxis der Volksschule című negyedik k. tárgyalja. Tájékoztató soraim erre vonatkozó része jobbára ezen értekezés nyomán indul.

Kivonásnál a pótlással való kivonási mód alaposan gyakorlandó, a „próba“-ról sem feledkezzünk meg.

Az osztás, mely nagyobb nehézségeket okoz, hosszabb ideig gyakorlandó. Az osztásnál öntudatra hozando a mérés és befoglalás közti forma különbség.

I. Tananyag.

A negyedik tanév számtani anyagát a négy alapművelet, elvont (abstrakt) és konkrét példákban a határtalan számsorban való számvetés képezi.

A különnevű törtszámokkal való számolást némelyek az ötödik tanévre halasztják.

Tapasztalatunk szerint városi iskolákban, a hol minden egyes osztály külön-külön tanító által tanítatik és a gyermekek a mértékek, pénznemek és súlyok alkalmazásában már némi előismeretekkel birnak, a negyedik tanév második felében bátran áttérhetünk a különnevű törtekkel való számolására, anélkül, hogy a túlterheltség vádja sujthatna bennünket — nevezetesen a zsidóiskolákban — mely iskolák növendékei jobbára kereskedők gyermekei lévén és ugy az adás-vevés és mérés fogalmainak megértéséhez több előkészületet és fogékonyságot hoznak magukkal, mint a nem kereskedők gyermekei osztatlan falusi iskolában. A számvetés tanítására hetenkint 4 órát számítva bátran feltehetjük, hogy elég idő áll rendelkezésünkre arra nézve, hogy a négy alapművelet egész számokkal alaposan begyakoroljuk.

A tört fogalmának alapos begyakorlása után áttérhetünk a törtszámoknak a négy alapművelet körében való alkalmazására. Igen természetes, hogy a tanítás ezen fokán, csak egynevű törtek alkalmazásáról, könnyű szerrel fejszámolás útján is megoldható példákról lehet szó. A közönséges törtek megismerése és felírásának módjával való megismertetése után áttérhetünk a tizedes törtek tüzetesb ismertetésére, melyeket a gyermek a frt, krajczár, méter, cm. stb. mértékek és pénznemek révén ugy is már öntudatlanul ismer.

Fődolog ekkor, hogy a gyermek alig vegye észre, hogy ismereteinek tárháza fogalmakkal gazdagodik, mert a képzelt nehézségek az osztály nagy részénél elfogultságot és az ismeretlen nehézségekkel való megküzdése iránt táplált félelmet eredményezne.

A tizedes törtek megismerése után újra áttérünk az egész számokra, a számsoroknak elemeire való bontására, a szorzási és osztási előnyökre, míg végre a tanév utolsó 4 hónapjaiban az előgyakorlatok előzetes begyakorlását feltételezve a különnevű törtek négy alapműveleteire kerül a sor. Ezek közül az osztási gyakorlatok, mint legnehezebbek csak érintendők, tüzetesebb ismertetése és feldolgozása a negyedik tanév ismeretkörét jóval meghaladja, miért is az ötödik tanévre halasztandó.

Midőn a népiskola negyedik osztályának szánt 10 füzetet a magyar iskolaügy sorsát vezérlő körök jóindulatába ajánlom, kedves kötelességet teljesítek, midőn a budapesti izr. tanítótestület tagjainak kedves kartársaimnak, nevezetesen intézetünk mélyen tisztelt igazgatójának Szántó Eleázár urnak köszönetet mondok azon szives támogatásért, melyben a füzeteket részesítették.

A füzetek technikai kiállítása a Posner cégnek diszére válik. Azon t. kartársak, kik a füzetek iránt érdeklődnek, sziveskedjenek a Posner céghez fordulni.

Szakértők figyelmeztetéseit és nagyrabecsült támogatását kéri

Csukási.

Levél a szerkesztőhöz.

Egyesületünk első sorban segélyező-egylet. Kiadványai pedig ezen egyesületnek egyedüli főpénzforrása. Ha van számos tanító, kik ezt be nem látják, vagy be nem akarják látni, azt mélyen sajnálhatjuk. Ha mindenki belátná, hogy minden fogyasztott könyv mellett szerencsétlen kartársat, özvegyet, vagy árvát segélyez, vagy hogy a könyvek kellő pártolása mellett nyugdíjintézeté is nőhetné ki magát egyesületünk, bizony az érdeklődés mindig jobban és jobban kifejlődne. Ilyen meggyőződésben kellene, hogy országszerte minden tanító éljen. Ha vidéken, távol a központtól ez a meggyőződés még meg nem fogamzott, ez még megbocsátható; de ha fővárosi tanító és e mellett a központi választmány tagja nem érzi magát hivatva az egyesület érdekeit előmozdítani, sőt ellenkezőleg, ha a szünidőket választmányi tag létére arra használja fel, hogy egy fővárosi könyvkereskedő érdekében az iskolákat bejárja és az egyesület könyvei ellen agitál, ez már bizony, gyengéden mondva, — nem szép dolog. Reméljük, az illető kartársban még lesz annyi becsületérzés, hogy jövőre lemond azon tisztségről a központi választmány képviselője lenni, hogy ne legyünk kénytelenek a legközelebbi közgyűlésen ez ügyben — felszólalni.

Baranyamegye, július havában.

Egy egyesületi tag.

Klein Salamon Szegeden 1864—1889.

Egy szép és magasztos ünnepélyt rendezett a szegedi zsidó hitközség mult h. 28-án. Egy érdemdús tanítójának Klein Salamon urnak szegedi működésének huszonötödik évét ünnepelte. Az iskolaszék, azon odaadó munkásság és példás szorgalomnak mélytánylatában, melyet a tantestület e jeles tagja kifejtett, f. évi május 19-én tartott ülésében elhatározta, hogy az idei záróvizsgálatok befejezése után üdvözölni fogja. A fenti napon d. u. 5 órakor a hitközségi nagyteremben összegyűlt: a hitközség előljárói, az iskolaszék, a tantestület, a városi iskolai tanítótestületek, a jubiláns tanítványai, a tanuló ifjuság, a Chevra-Kadisa, betegsegélyező-, komasági, nőegylet és leányegylet előljárói, képviselői és egy diszes közönség. Az ünnepély diszgyűléssel kezdődött, a melyben dr. Czukor Ignác törvényszéki bíró és iskolaszéki elnök előadta az ülés célját. Ezután küldöttség menesztetett a jubilánsért, kít. midőn megjelent, az ifjuság karéneke fogadta. A tanhatóság nevében üdvözölte a veterán tanítót dr. Löw J., mint iskolaigazgató, kiemelvén kitartó tevékenységét és mindig tanusított hivatalbeli buzgalmát, soha a munkát nem sokalva, változatlan szolgálatkészséggel lelkiismeretesen eljár a tanügy érdekében. A tantestület szeretett kartársát csoportos arczképével lepte meg, melyet Schulhof Lajos tanító ur a kollegiális szeretettől áthatott beszéd kíséretében nyújtott át. A volt tanítványok nevében Schlesinger Hugó ur, gymnásiumot végzett tanuló, üdvözölte a jubilánst, értékes emléket adván át tiszteletük és hálájuk jeléül. A városi tanítók nevében Vass Mátyás elnök és a Csongrádmegyei tanító egyesület nevében Ferenczi János elnök szólt, kiemelvén Klein S.-nak működését az egylet megalakításakor és melynek 20 év óta fáradhatlan munkása. A jubiláns tanító meghatottan válaszolt az üdvözletre, szivből megköszönvén az iránta tanusított tiszteletet és kitüntetést és a jelenvolt közönség lelkesen megéljenezte. Lévai Ferencz k. tanfelügyelő akadályozva volt az ünnepélyen részt venni, a következő meleghangu üdvözlő levelet küldte:

Főtisztelendő dr. Löw Immánuel főrabbi urnak Szegeden.

Mélyen tisztelt barátom!

A közigazgatási bizottság ma d. u. 4 órakor tartandó ülésén való elfoglaltságom miatt nagy sajnálatomra nem vehetek részt azon diszülésen, melyet az iskolaszék ma d. u. 5 órakor fog tartani Klein Salamon érdemes tanítónak 25 éves itteni működése megünnepléseül, melyre a t. iskolaszék engem is meghívni szives volt. Az alkalom jelentősége és az ünnepelt iránti őszinte tiszteletem kötelességemé teszi, hogy szellemileg együtt ünnepeljek veletek. Ez okból jelen soraimmal kifejezést adok először afölötti örömömnek, hogy a népnevelés szerény munkásának érdemeit méltólag becsüli emelkedett szellemű iskolai hatóságok, amidőn tanítóját 25 évi működése évfordulóján saját körében ünnepeltetés tárgyává teszi. Azután a nevelésügy hű és becsületes munkását, Klein Salamont üdvözlöm, meleg baráti kézszerítással, s miután eddigi negyedszázados tevékenységeért köszönetet mondok neki, kívánom neki, hogy szép, nemes, de nehéz pályáján kitartó erővel még sokáig működjék. Kérlek, légy szives e levelem tartalmát a t. iskolaszékkal és Klein Salamon urral közölni. Fogadd őszinte tiszteletem és nagyrabecsülésem kifejezését, melylyel maradtam, Szegeden, 1889. június 28-án tisztelő barátod Lévai Ferencz, kir. tanfelügyelő.

Nem lesz érdektelen Klein Salamon életrajzának főbb vonásait bemutatni. Atyja, Klein József, 18 éven át (1846—1864) működött mint dajjan Szegeden s fiát, ki Nagy-Abonyban 1836-ban született, itt iskoláztatta, majd jesivákra küldötte, a hol a talmudban szép jártasságra tett szert. Szegedre visszatérve, a tanítóképzőt helyben végezte 1857-ben. Az akkori Bach-Thun-féle korszakban nem igen kedvezők voltak a viszonyok a fiatal magyar tanítókra, kénytelen volt Zichifalván két éven át nevelősködni; onnan sikerült neki nyilvános állomást nyernie Deákváron, honnan félév múlva Vácra, innen egy év múlva Veszprémbe ment, a honnan 3 és fél évi működés után boldogult Löw Lipót ajánlata folytán nyert meghívást a szegedi akkori főelemi iskolához. A népiskolai teendők mellett közreműködik a közép- és polgári iskolai hitoktatásban is. Tanítói tevékenysége mellett három éven át (1879—1882-ig) a hitközség jegyzője is volt, a Chevra-Kadisánál pedig 1874 óta viseli a titkári tisztséget. Tanügyi kérdésekhez az irodalom terén is hozzászólt és régebben a Ben chananja, Magyar Izraelita és Ungar. Izraelit, ujjabban az országos zsidó tanító egyesület közlönyének hasábjain találkozunk nevével. Az iskolaszéknek, mint a tanítótestület képviselője, harmadizben tagja; az osztr. magy. I. által. tisztviselő-egyesület szegedi takaré- és előleg-társulat felügyelő bizottságának pedig 1877 óta helyettes elnöke.

Június 30-án este a hitközségi hatóságok és a jubiléus tisztelői barátságos bankettre gyültek, mely az iskola udvarának árnyas fái alatt vidám hangulatban folyt le; a fölköszöntések az ünnepeltre javában mondattak, melyek közt a vidékről beérkezett számos üdvözlő levél és sürgöny fölolvastatott. A rendezett kedélyes társasvacsora által a szegedi hitközségnek tagjai újból dokumentálták, hogy a tanítói működést elismerni és méltányolni tudják és azon óhajban egyesülnek, hogy Isten Klein Salamon urat az iskolának és családjának még sokáig jó erőben és munkakedvben tartsa meg.*)

*) Ezen óhajhoz mi is, a központi választmány is, és mint hiszszük, egyesületünk összes tagjai is örömmel csatlakoznak. Szerk.

ISKOLAI ÉRTESEITŐK.

A **szécsényi** izr. népiskola Értesítője az 1888/9. iskolai évről. IX. évfolyam. Közli Spitzer Lipót, ig. tanító. I. Jelentés az 1888/9. iskolaévről. II. Iskolaszék. III. Tanítói személyzet: Spitzer Lipót, igazgató-tanító és Weisz Lipót. Ketten osztozkodnak öt osztály tanításában, a tantárgyak és órák részletezve vannak kimutatva. A bibliából itt csak Mózes I. könyve használtatik. A tanulók száma 88. Ezek öt osztályban csak két tanító által vezetve nehéz feladatot rónak a két tanítóra.

A **szigetvári** izr. népiskola Értesítője az 1888/9. tanévről. Kárpáti Manó, Marczali Mór és Oesterreicher Adolf öt osztályt tanítottak és pedig az I. és II. osztályt, a IV és V. osztályt együtt, a III. osztályt külön. A héber tananyag részletesen van kimutatva; itt Mózes I. és IV. könyvének eredeti szövege képezi a tananyagot. A növendékek száma 130.

A **kassai** izr. elemi iskola Értesítője az 1888/9. tanévben. Ezen értesítő csak a tanczél, érdemsorozat és a beiratásokra vonatkozó jelentés közlésére szoritkozik. Ki igazgatja az iskolát, nem tudni belőle, de a tanítók névsorát is csak az érdemsorozatok aláírásaiból tudtuk meg, melyek a következők: Schwarz Lipót, Engländer Mór, Stern Jakab és Szilágyi Nándor.

A **nagyvárad**i orth. izr. hitközség polgári és elemi iskolájának Értesítője az 1888/9. tanévről. Szerkesztették: Pfeifer Ignác, elemi isk. igazgató és Reich Manó, polg. isk. igazgató. I. rész: a polgári iskola. Megnyitott a lefolyt iskolaév kezdetén két osztály, de a hitközség 4 osztályúvá fogja kibővíteni. Beiratott az első osztályban 66, a második osztályban 31, összesen 97 tanuló. II. Első felszerelésére nemes adakozók 1320 frtot gyűjtöttek. III. Az iskolabizottság. IV. A tanári testület tagjai: Koós Zsigmond, okl. rabbi; Kohn Béla okl. rabbi; Neufeld Manó, okl. polg. iskolai tanár; Pfeifer Ignác, elemi iskolai igazgató; (tanítja a polgári iskolában csak a szépírást). Reich Manó igazgató, okl. polg. isk. tanár; Schor Mayer, a hitközség főkantora, tehát 6 tanerő. Ezek közül kizárólagosan a hit- és héber oktatással foglalkozik két tanerő, u. m. Koós és Kohn urak, ezeken kívül Neufeld ur is az I. osztályban a hit- és erkölctant adja elő. Két tanerő Pfeifer és Schor urak melléktárgyakat adnak elő (szépírást és ének), marad tehát a polgári iskolai összes világi tantárgyak számára éppen másfél tanerő. Nem felelne meg jobban ez iskolának a „héber iskola“ czime? Feltűnt továbbá, hogy a két és fél héber tanítónál a héber tárgyak órakimutatása hiányzik. Miért? Miután pedig csak igen kevés izr. polgári iskola létezik, ide tesszük V. a két polgári osztály tananyagát. I. osztály. a) Biblia: ספר דברים és az ebben előforduló nevezetesebb „רשי“ magyarázatok eredeti szöveggel. b) Próféták: „שמואל א“ c) Héber nyelvtan: הלקי הרבור פועלים, hetenkint egy írásbeli feladvány. II. osztály. a) Biblia: סדר השבוע nevezetesebb commentárokkal szóbelileg fejtegetve és „רשי“ eredeti szöveggel. b) Próféták: „שמואל ב“ c) Héber nyelvtan tüzetes átisméltése, hetenkinti feladványokkal. d) דינים מס“ חיי III. osztály. a) Biblia: הפטרה „רשי“, סדר השבוע, fordítása és tüzetes fejtegetése, b) משלי c) דקדוק לשון הקודש; kisebb fogalmazványok készítése. d) דינים מס“ חיי אדם e) Zsidók története: A babilonai fogóságból való visszatérésig. A többi tantárgyakra esik hetenkint 23 óra egy-egy osztályban. VI. A polgári iskolával még szoros kapcsolatban áll a kétosztályu talmud tóra, két külön tanerővel, kik azonban névszerint nincsenek fölemlítve. A feldolgozott tananyag a következő: I. év-

ugrás. A 8 éves gyermek 3 kaputot tanul és a kilencz éves már huszonhatot egy év alatt. Mózes többi könyvei az ujvidéki jövendőbeli bale batim előtt terra incognita marad! Egy valódi beresith-kehila lesz, mint boldogult Löw Lipót főrabbi mondá egy hasonló alkalomból.

A pécsi izr. hitközségi népiskola és hittani intézetek Értesítője az 1888/9. tanévről. Közli: **Klingenberg J.** igazgató. I. Jelentés az 1889. tanévről. Ebből látjuk, hogy a lefolyt iskolaév alatt négy fiu- és leányosztályban járt összesen 289 fiu és leány, ezek közül 60 vidéki gyermek. Van itt táblázatos kimutatása az előadott tantárgyak és ezek mindegyikének szentelt óraszámnak. A legkisebb óraszám egy osztályban 20, a legnagyobb 27 óra. Tanszemélyzet: 1. Hoch József, 2. Sasvári Béla, 3. Strauszer Henrik, 4. Grünwald Izsák, 5. Kaufer Gizella, 6. Weszel Sarolta, 7. Sasvári Sarolta, 8. Klingenberg J. igazgató, 9. Weisz Gábor, helyettes tanító, 10. Müller Salamon énektató, 11. Hemmerich Károly, városi tornatanító. A pécsi gyönyörű iskolaházhoz nagyon illene egy külső tornaterem. A tornászat mindenhol csak fictio marad, hol az iskolának tornahelyisége nincsen. A hittan és héber anyag jól van összeállítva.

Az iskola számadásainak kimutatása inkább a hitközség költségvetésébe való. Az értesítő a hitközségi más hitoktatási intézetekre is kiterjeszkedik, melyekhen 310 gyermek nyer hitoktatást.

A budapesti országos izr. tanítóképző intézet Értesítője az 1887/8. és 1888/9-iki tanévről. Közli: **Bánóczy József**, igazgató. Az intézet történetéhez czimű értekezésben az intézetnek minden egyes mozzanatát az utolsó két évről részletesen és érdekfeszítően adja elő. Kiválólik ebből továbbá, hogy az id. igazgató gyökeres reformokat eszközölt az intézet igazgatásában úgy, mint a tantervben. Hogy ezt minél szembetűnőbben kimutassa, egy könnyen áttekinthető táblázatos kimutatásban összeállítja a miniszteri tantervet, az intézetben eddig volt tantervet is, és az új tantervet tantárgyak és a tantárgyaknak szentelt óraszámra nézve. Az igazgatótanács a következőkből áll: Dr. Verédy Károly, főv. kir. tanfelügyelő, elnök: Schweiger Márton; társelnök; Dr. Kármán Mór; alelnök: Dr. Kohn Sámuel, továbbá Dr. Simon József, Wahrmann Sándor, Dr. Bánóczy József.

A képzőintézeti tanári kar a következő: 1. Dr. Bánóczy József, id. igazgató. 2. Deutsch Henrik, igazgató. 3. Balogh Ármin. 4. Bartos Fülöp. 5. Bein Károly. 6. Kircz József. 7. Lederer Ábrahám. 8. Major J. Gyula. 9. Dr. Málnai Mihály. 10. Mendl Lajos. 11. Stern Mór. 12. Suschny Jakab.

A gyakorló iskolai tanítói kar: 1. Bacher Jakab. 2. Füredi Ignác. 4. Ózer Zsigmond. Nem tartózkodhatunk e helyen — a tanári állomások betöltése körüli eljárásra egy megjegyzést kockáztatni, mely már régen fájdalmasan érintheti a jó tanítók szívét. A tanítóképző intézet volna sajátképpen az, melynek állomásaira csak kipróbált és kiváló néptanítók tarthatnának jogosan igényt. Lederer, Mendl, Schwarcz a népiskolákból kerültek a képezdébe. Így volt és van az az állami és más felekezeti képzőintézeteknél. Ennek most ezen intézetnél tökéletesen vége szakadt. Csak nézzük miről tanuskodik ez érdemben az előttünk fekvő értesítő. A III. szakaszban a 6. és 11. pont alatt a képzőintézeti tanárok közt föl vannak sorozva Stern és Kircz urak. Ezek a gyakorló-iskola tanítói; de miután itt csak három tanítóra van szükség, áttették a képezdébe, hol az egyik 13, a másik 16 órán át van elfoglalva, de nem mint helyettes vagy ideiglenes tanárok, mint Bartos, Bein, Major és Málnai urak, kik a rendes kinevezésre várhatnak, hanem, mint „a

képzőbe beosztott gyakorló-iskolai tanítók“, tanítói fizetéssel, tehát minden kilátás nélkül, hogy tanári állomásra juthatnak. Ez szomorú kilátás a gyakorló iskolánál működő tanítókra nézve. Vigasztaló csak az, hogy nem elvből történik, hanem a mostoha társadalmi viszonyok reakciójának hatása alatt, tehát marad az a kis remény, hogy az okkal az akarat is megszűnik. Van t. i. számtalan zsidó vallású középtanodai tanár, kik minden tehetségük és tudományosságuk daczára kenyérhez nem juthatnak a „viz“ hiányában. Nem csoda tehát, ha a zsidó intéző körök előszere-ttel ilyeneket szeretnek állomásba juttatni, ha a tudomány akármilyen ágára készültek volna is, akármily szak volna specialitásuk. Így jutnak képezdébe és hittanári állomásokra kiváló matematikusok, fizikusok, történelmi tanárok, nyelvészek és a többi. Ezek között azután vannak olyanok, kik állomásaikat elfoglalva egész odaadással szentelik egyéni-ségüket és tehetségüket az intézetnek, annak céljainak és feladatainak. Ezeket a tanítóság azután egy szívélyes **אתנו אהבה**-val üdvözli. De olyanok is kerülnek oda — kik a magas lóról nem tudnak leszállni és onnan nézik a néptanítót és a népiskolát, kinek előképül szolgálni ők volnának hivatva; ezek az intézetnek és az ügynek nem fognak hasznára válni. — A gyakorló iskolának csak óraterve van közölve; mi a vidéki iskolák érdekében szerettük volna, ha a tananyag is közölve volna. Az egész értesítő, ugy azok számára, kik értesítőket akarnak kiadni, mint azokra, kik ezen intézet állásával, céljaival akarnak megismerkedni, igen érdekes olvasmányt szolgáltat és annak beszerzését nem ajánlhatjuk kar-társainknak elég nyomatékosan.

VEGYESEK.

— **Tisztelettel értesítjük t. kartársunkat arról, hogy az V—VI. osztályu német olvasókönyv, melynek kiadását a közp. választmány a folyó év elején elhatározta, már sajtó alatt van és rövid idő alatt elkészül. Szerkesztője Mendel Lajos, az orsz. izr. tanítóképző-intézet tanára, a ki az eddigieket is szerkesztette. Ezen munkával a német olvasókönyvek sora is be van tetőzve. Az elnökség.**

— **A junius és julius hónapokban befizetett tagdíjakat a jövő hó elsején fogjuk kimutatni.**

— **Tanítói jubileum.** Pollák Albert Pozsonyban, működő kar-társunk és egyesületünknek megalapítása óta rendes tagja, megünnepelte julius hó 1-én tanítói működésének 40-ik évfordulóját. Az ünnepélyen, melyet hálados tanítványai rendeztek, Róth József -kir. tanfelügyelő is jelen volt, ki az ünnepelt férfit érdemeit hosszabb beszédben méltatta. Fogadja az érdekes tanférfiu részünkről is kartársi és baráti üd-vözlötünket e szép alkalomból.

— **Kérelem a hazai zsidó tanítókhöz!** Felkérjük azon kartársainkat, kik a f. é. augusztus 20-án tartandó tanítóképviseleti gyűlésen részt vesznek és ingyenlakásra vagy szállodában leszállított áru szállásra igényt tartanak, sziveskedjenek ebbeli óhajaikat minél előbb az alelnök-höz (Szőke István igazgatóhoz, I. ker., városmajor-utca 31. sz. alatt) beküldeni. Kartársi üdvözlettel a III. Egy. Tan. gyűlés végrehajtó bizott-ságának elnöksége.

— **Aranyossy Miksa** nyilvános polgári és kereskedelmi iskolája Budapesten, V., Nagy korona-utca 13. sz. Ez intézet a lefolyt évben történt újjászervezése után kitűnő eredményeket mutatott fel, a miért a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium részéről a nyilvánossági jog-gal felruháztatott. A tanári testület a helybeli középiskolákban működő

kitünő tanerőkből van összeállítva. Az intézetet különösen zsidó hitfeleinknek ajánlhatjuk, mivel abban szombaton előadás nem tartatik, és különösen azért is, mert ugy az intézet tulajdonosa, mint annak tanárai hitfeleink és kiváló tanerők. A tandíj havonként 6 frt. Ajánljuk t. kartársainknak ez intézetet jóakaró pártfogásukba.

— **Uj könyvek.** Löwy Adolf, s.-a.-ujhelyi könyvkereskedésében megjelent: E öldrzejz, a népiskola középosztályai számára. Irta: Keleti (Knopfler) Sándor. Ára kötve 30 kr. — ראשי התפלות Főbb héber imák a héber szó átellenében levő magyar fordítással izr. tanulók számára. Három részben egy-egy füzet ára 30 kr. Az első rész már második javított kiadásban. Szerző a fent említett Keleti Sándor a ki e munkájával egy igen hasznavehető tankönyvet szerzett a magyar zsidó iskola számára. — Ungvárott pedig Emb er János derék tanférfiu tollából megjelent: „A magyar néptanító anyagi helyzete“ czimü 9 iv terjedelmü munka, melyben szerző tárgyilagosan fejtegeti a szóban levő kérdéseket, melyekkel minden tanítónak már saját jól felfogott érdekében kell, hogy foglalkozzék. A munka ára 50 kr. Megrendelhető Lé v a i Mór könyvkereskedőnél, Ungvárott. A legmelegebben ajánljuk t. kartársainknak. — B r e t t Mór, iskola-igazgató B.-Gyarmaton egy „bibliai történet és hit-tan“ czimü könyvet irt a zsidó népiskolák számára, mely Darvai Ármin könyvkereskedőnél már második kiadásban jelent meg és melyet a jövő számban bővebben fogunk ismertetni. Ára füzve 60 kr. A tanítási anyag kérdésekben és feleletekben van adva, mit szerző előszavában indokolt is. A könyv szerkesztésénél dr. Zsengeri, Kohn Salamon és Grosz Gusztáv ebbeli művei szolgáltak segédkönyvekül. — חנוך בר מצוה Barmiczva-oktatás izr. tanítók és tanulók számára. A Barmiczva előkészítésére szükséges szabályok és tantételek, Barmiczva-és iskolai beszédek, valamint családi ünnepélyekre való üdvözlések. Szerkesztette dr. Zsengeri Samu. Ára 50 kr. Budapest, 1889. Benkő Gyula könyvkiadóhivatala. P f l i c h t e n i s r. S c h u l m ä n n e r n e b s t Erziehungs- u. Unterrichtslehren. Zum Gebrauche für Lehrer, für Mitglieder der Schul- u. Gemeindevorstände, wie auch für Eltern schulpflichtiger Kinder und für alle Schulfreunde. Nach bibl., talm. und pädagogischen Quellen verfasst von Israel Singer, autor. Rabb., Hauptschullehrer u. Gymnasial-Religionsprofessor zu S.-A.-Ujhely, I. Heft. Preis 40 kr.

— **Ertesítés és kérelem.** Van szerencsém igen tisztelt kartársaimat arról értesíteni, hogy „Rend- és illemszabályok havi értesítővel“ czimü könyvecském legközelebbi tanévben hatodik kiadásban megjelenik. Egy példány ára ezentúl is 10 kr. marad; de a t. kartársaknak következő árleengedéssel nyujtok: 50 példányig 25⁰/₀; 100 példányig 30⁰/₀; 100 példány és ezen felül 40⁰/₀ Kérem igen tisztelt kartársaimat sziveskedjenek velem minél előbb tudatni, hogy jövő tanévben körülbelül hány példányra lesz szükségük, hogy becses megrendelésüknek azonnal eleget tehessek. A német példányok szintén ily módon rendelhetők meg. Mutatvány példányokat ez idén nem küldök szét; de kívánatra szivesen küldök egyet. Szükségesnek találok e helyen annak kinyilatkoztatását, hogy nevezett könyvecskémből semmi kivonatsinálást, vagy utánczást, sem könyvkereskedőknek sem pedig tanítóknak még saját iskolájuk részére sem engedek meg. לא תסיג גבול רעך „Lo szásszig gebul reáchó“. Minden hamisítás ellen a szerzői jog értelmében a legerélyesebben fogok fellépni. Minden példány, mely bélyegemmel ellátva nincs, hamisitottnak tekintendő. Reménylem, hogy ezen baráti figyelmeztetés elegendő lesz további kellemetlenségek megszüntetésére. Kartási tisztelettel S.-a.-Ujhely.

Singer Izráel, néptanító.

Szerkesztői üzenetek.

Tanítótestület Vágszered. A felvétel ügye rendben van. Az okmányokat a közgyűlés után fogják megkapni.

KOHN ÁRNOLD SIRKŐ RAKTÁRA

V., váczi körút 14. sz. (az Andrássy-uttal szemben)

ajánlkozik mindennemű **siremlékek** elkészítésére. — A cégnek 16 évi fennállása alatt szerzett jó hírneve kezeskedik arról, hogy a t. cz. megrendelő közönségnek úgy kivitelre, valamint jutányos árra nézve megbir felelni.

Az üzlet szombaton és ünnepnapokon zárva van.

G. Singer in Triest.

Einzig reelle, seit 17 Jahren bestehende

Bezugsquelle

von

אתרוגים, לולבים, הדסים

empfiehlt:

60 קרייצער	פער שיטק	I.	אתרוגים כשרים אלערפיינסטע נר.
40		II.	פיינע "
30		III.	גוטע "
50	"		גרינע לולבים כשרים מגנות גענויא פיינסטע
80	פל. 1	פער 100	שטיק 100 פל. 1

רעפערענץ: עהרווירדען הערר אבערראבניער רעפ. ס. מעללי טריעסס אונד יעדע רעספעקטאבלע פירמא אין טריעסס.
Telegr.-Adresse: **G. SINGER**, Hoflieferant, **Triest**.

Vallásoktatás!

SINGER és WOLFNER könyvkereskedése

Budapest, VI., Andrássy-ut 10. sz.

kiadásában megjelent:

A zsidó hitoktatás vezérfonala kiadja a pesti hidközség.
I. füzet a közös népiskolák I. és II. osztálya számára, 7. kiadás, ára 30 kr.
bekötve
II. füzet a közös népiskolák III. oszt. számára 5 javított kiadás bek. ára 25 "
III. füzet a közös népiskolák IV. oszt. számára 5. javított kiadás bek. ára 30 "
Bibliai történet felső nép- és polgári iskolák alsóbb osztályai számára; az eredeti szöveg nyomán írta R a d ó Vilmos ára bekötve 50 kr.
Szemelvények a zsoltárokból, iskolai használatra fordították S c h ö n D és S t e r n A., hittanások, ára 25 kr.
Olvasmányok a bibliából, iskolai használatára fordították és jegyzetekkel ellátták S c h ö n D. és S t e r n A. hittanások. II. rész: P r ó f é t á k ára 60 kr.
Imakönyv az izraelita ifjuság számára (héber szöveg) erősen kötve 40 kr.
Mózes öt könyve (a héber szöveggel) izraelita iskolák használatára. Kitünő szakférfiak közreműködésével magyarrá fordították F ú r e d i Ignác és S t e r n M é r. 5 rész, mindegyik külön bekötve. Egy-egy rész ára 40 kr.
Héber A. B. C. és olvasókönyv, írta M ü l l e r Adolf, 3. javított kiadás ára bekötve 20 kr.

SINGER és WOLFNER könyvkereskedése

Az orsz. izr. tanítóegyesület kiadója

BUDAPEST, Andrásy-ut 10. szám.

Elemi iskolai könyvek jegyzéke osztályok szerint csoportosítva

I. osztály.

Müller Adolf , Magyar ABC és olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	20 kr.
Müller Adolf , Héber ABC és olvasókönyv bekötve	20 "
Herzog Emil , Német ABC és olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	20

II. osztály.

Radó , Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	32 kr.
Komáromy , magyar nyelvtan bekötve	15 "
Mendl , Német olvaskönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	32
Hoffmann , német nyelvt. gyakorlókönyv bekötve	50 "
Mózes I. könyve , magyar fordítással bekötve (az izr. tan.-egy. kiadványa)	40 "
Imakönyv , (az izr. tanító-egyesület kiadványa) bekötve	40
Schwarz Mór , számtani gyakorlókönyv II. oszt. számára bekötve	20 "

III. osztály.

Radó , Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	36 kr.
Komáromy Lajos , Magyar nyelvtan bekötve	15 "
Hoffmann , német nyelv. gyakorlókönyv bekötve	50 "
Mendl , Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	36 "
Mózes II. könyve , magyar fordítással bekötve	40 "
Imakönyv , (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	40 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron , földrajz bekötve	30 "
Mayer—Marki , Történelem bekötve	30 "
Schwarz , számtani gyakorlókönyv bekötve	24 "
Gönczy—Kugotovicz , (az illető) megye térképe	30 "
Hátsek , Magyarország kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "
Hátsek , Pestmegye és Budapest és környékének térképe	30 "

IV. osztály.

Radó , Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 kr.
Komáromy , magyar nyelvtan bekötve	20 "
Mendl , Német olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 "
Hoffmann , német nyelv. gyakorlókönyv bekötve	50 "
Mózes III. és IV. könyve , magyar fordítás bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	80 "
Imakönyv , (az izr. tanító-egyesület kiadványa) bekötve	40 "
Lakits—Neiger—Kiss Áron , földrajz bekötve	30 "
Mayer—Márki , Történelem bekötve	30 "
Schwarcz , számtani gyakorlókönyv bekötve	24 "
Orbók , Egészségtan bekötve	20 "
Hátsek , Magyarország isk. kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "
Hátsek , az osztr.-magy. mon. isk. kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "

V. és VI. osztály.

Radó , Magyar olvasókönyv bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 kr.
Mendl , deutsches Lesebuch bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	65 "
Hoffmann , német nyelvt. gyakorlókönyv bekötve	50 "
Mózes öt könyve , bekötve (az izr. tanító-egyesület kiadványa)	2 frt.
Imakönyv , (az izr. tanító-egyesület kiadványa) bekötve	40 kr.
Lakits—Neiger—Kiss Áron , Földrajz bekötve	40 "
Mayer—Márki , Történelem bekötve	30 "
Füredi , Világtörténet	40 "
Schwarcz , számtani gyakorlókönyv bekötve	36 "
Orbók , Egészségtan bekötve	20 "
Hátsek , Magyarország térképe	20 "
Hátsek , az osztr.-magy. mon. isk. kézitérképe (Singer és Wolfner kiadása)	20 "

☛ Ajánljuk mint ujdonságot különös figyelmébe : ☛

Mendl , deutsches Lesebuch für die V. und VI. Klasse.
Hoffmann , Német nyelvtani gyakorlókönyv.
Komáromy , Magyar nyelvtan a II., III. és IV. oszt. számára.
Füredi , Világtörténet, második kiadás.

Bevezetés céljából mutatványpéldányt megkeresésre szívesen küldünk.

☛ Könyvkereskedésünkben kapható minden — ha itt nem is hirdett — iskolai és tankönyv.

Schlesinger Ignác nyomdája. Budapest, rostély-utca (Károlykaszárnya).